

Barrierer i lovgivning og ved praksis hos myndigheder og net-selskaber for egenproduktion i bolig- og energifællesskaber

Formålet med dette notat er at belyse de barrierer, som den nuværende energi- og skattelovgivning med tilhørende bekendtgørelser i praksis medfører for etablering og drift af bolig- og energifællesskaber med VE-baseret egenproduktion. Notatets fokus er belysning af boligforeninger, der er sammenslutninger af lejere hhv. ejere af boligejendomme, der ejes i fællesskab af beboerne (almene boliger, andelsboliger og ejerforeninger), samt lokale energifællesskaber, hvor medlemmerne/partnerne i fællesskabet har ejendomme i nærheden af hinanden og samarbejder om investeringer og drift af VE-baserede energianlæg. Det er karakteristisk for disse typer af fællesskaber, at de har mulighed for at styre og koordinere deres produktion og forbrug, så de som fællesskab ud over at bidrage til udbygningen af VE-baseret energiproduktion og kan effektivisere energiudnyttelsen og bidrage til, at behovet for udbygning af det kollektive elnet minimeres både lokalt og i den generelle forsyning til det lokalområde, hvor fællesskabet er beliggende.

Resumé af barrierer, der bør fjernes

Notatet peger på de ret sammensatte årsager, der er til, at der i den danske regulering af el-sektoren i praksis har resulteret i mange både administrative og økonomiske barrierer for boligforeninger og energifællesskaber, men sammenfattende er barriererne:

- at boligforeninger og energifællesskaber ikke i Eforsyningsloven, VE-støtteloven Bekendtgørelsen om energifællesskaber har fået en veldefineret status som elkunder med mulighed for egenproduktion og afgrænsning af det interne net, de råder over,
- at lovgivningens retningslinjer for net-selskabernes bestemmelser og praksis for tilslutning for kategorisering af elkunder og udbud af tariffer ikke sikrer mod meget urimelige meromkostninger gennem uhensigtsmæssige opdelinger af tilslutninger af fællesskaber og som konsekvens har begrænsning af VE-baseret egenproduktion samt indebærer forskelsbehandling af elkunder, samt
- at metoderne til opkrævning af elafgiften har medført helt unødvendige tekniske og administrative hindringer for en hensigtsmæssig opbygning af det samlede elnet og lokalt undgå krav om etablering af parallelle net.

Grundlaget for boligforeningers og energifællesskabers bidrag

Der er nogle tekniske og institutionelle forudsætninger for, at et fællesskab kan leve op til de opstillede muligheder/bidrag til energiomstillingen og dermed bidrage til reduktionen i klimabelastningerne fra samfundets energianvendelse. En meget central forudsætning er, at fællesskabet har adgang til realtidsmålinger af de enkelte enheder og anlæg til energiforbrug, produktion, konvertering og lagring, der indgår i det energisystem, som fællesskabet afgrænser og har rådighed over. En anden væsentlig forudsætning er fællesskabets energianlæg ikke tvinges til opdelinger, som svækker anlægget tekniske sammenhæng og effektivitet, gennem påtvungne målerkrav, net-strukturer eller begrænsninger i anlægsstørrelse. De data, der er nødvendige for at styre og koordinere enhederne, vil samtidig kunne levere de data, som hensynet til net-tarifering eller afgifter måtte være pålagt gennem lovgivningen.

Det meget store bidrag, som boligforeninger og lokale energifællesskaber kan levere til omstillingen af det danske energisystem og nedbringelse af klimabelastningen er dokumenteret i notatet: 'Simuleringer af bolig- og energifællesskaber ved etablering og fuld udbygning med forskellige net-tilslutninger'.

EU's tilføjelse af egenproduktion og nye fællesskaber

Det er med vedtagelsen af de to reviderede EU-direktiver om hhv. El-markedet og VE-støtteordninger, at medlemslandene forpligtes til at åbne for egenproduktion hos individuelle elkunder (også kaldet 'prosumers', eller i direktiverne benævnt 'aktive kunder' og 'VE-egenforbrugere') og for to typer af fællesskaber, som samtidig også får ret til at dele egenproduceret el. Fællesskaberne kan enten være sammenslutninger af aktive kunder/VE-egenforbrugere eller selskabsregistrerede energifællesskaber (i direktiverne benævnt 'borgerenergifællesskaber' og 'VE-fællesskaber'). Det fastslås samtidig i direktiverne, at medlemslandene skal understøtte borgere, som ønsker at etablere egenproduktion hhv. energifællesskaber. Medlemsstaterne må skal også sikre, at der ikke opstilles hverken administrative eller økonomiske hindringer for borgernes etablering og drift af disse fællesskaber. Desværre har brugen af forskellige begreber for individuelle egenproducenter og energifællesskaber i EU-direktiverne sammen med små (substantielt ubetydelige) afvigelser i formuleringen af rettigheder bidraget til, at medlemslandene ikke har fået et entydigt grundlag for implementeringen i deres nationale lovgivning.

Den danske implementering har været præget af, at regeringen har ønsket en minimumsimplementering af direktivernes bestemmelser med henvisning til, at det danske elnet i forvejen stort set er ejet af forbrugerne, så de nye bestemmelser ikke var så relevante for de danske borgere. I praksis er det sket ved, at man stort set har indført en række formuleringer fra direktiverne i dansk lovgivning, men uden at 'rydde op' i de eksisterende bestemmelser, som ikke understøttede de nye, primært lokale muligheder for at etablere egenproduktion, deling, konvertering, lagring og salg af VE-baseret energi, herunder el.

Implementeringen er sket i flere af hinanden uafhængige lovændringer, hvilket har ført til, at der dels er videreført allerede eksisterende barrierer, dels er blevet tilføjet nogle nye. Flere af disse barrierer fremgår ikke entydigt af en lovbestemmelse eller bekendtgørelse, men er snarere den samvirkende effekt af modstridende bestemmelser i forskellige love og disse samvirken med den operative magt, som net-selskaberne er tillagt gennem deres monopol på drift af de kollektive forsyningsnet i geografisk afgrænsede områder.

Folketinget 'Klima-, energi- og forsyningsudvalg' bad i forbindelse med vedtagelsen af Elforsyningsloven i dec. 2020 om en analyse af en række af disse barrierer. Den resulterede i en analyse fra Energistyrelsen til udvalget i dec. 2022, som dog ikke fyldestgørende besvarede de kritiske spørgsmål omkring netop disse barrierer hvad angår bl.a. det, som kaldtes 'matrikelkravet'. Dette blev dokumenteret i det baggrundsnotat, som blev udarbejdet til høringen den 18. januar 2022 på Christiansborg om 'Borgerinddragelse i energi- og klimaomstillingen'.

Detaljeret gennemgang af barrierer og hvorledes de kan fjernes

De følgende afsnit og tilhørende tabeller med lister over de væsentlige barrierer, som der bør ryddes op i, er struktureret ud fra tre love: Elforsyningsloven, VE-støtteloven og Elafgiftsloven samt Bekendtgørelsen om energifællesskaber. Hertil kommer den praksis, som net-selskaberne på el-området opereret med både når de godkender tilslutning af nye anlæg, omlægning af eksisterende og hvilken tarif, der skal betales. Desuden den rolle, som f.eks. Sideaktivitetsbekendtgørelsen for almene boliger har, og den rolle som Tinglysningsbestemmelser har for registrering af VE-anlæg samt den effekt som lånefinansieringen har i form af krav til opdeling af ejendom og valg af selskabsform for fælles ejerskab til boligejendomme og for energifællesskaber.

Fordi der i en række tilfælde er tale om barrierer, som er – sikkert ofte utilsigtede – effekter af samspillet mellem f.eks. lovbestemmelser og praksis i net-selskaber eller af lånevilkårs påvirkning af struktureringen af ejerskab, må disse ses i sammenhæng for, at der kan findes en løsning, der fjerner barrieren. En given barriere

skyldes i flere tilfælde ikke alene en enkelt lovbestemmelse eller en praksis, men er snarere resultatet af deres samlede virkning. Det medfører, at det ofte er net-selskabernes fortolkninger af lovgivningen og deres handlerum, der bliver afgørende for elkunderne, men samtidig er deres monopolstatus med en selvstændig tilsynsmyndighed med til at forsinke og vanskeliggøre afgørelser. Selvom det ikke i alle tilfælde er net-selskaberne, der er årsagen til barrieren, er det dem, der i praksis fungerer som den tilsyneladende udførende myndighed.

For at forenkle muligheden for krydsreferencer, er alle barrierer i de følgende tabeller nummereret fortløbende. Som det vil fremgå, spiller det også en afgørende rolle, at tilsynsansvar og håndhævelse af lovgivningen ikke er entydig og dermed kan lede til klager og retlige tvister, som i deres effekt udgør en selvstændig barriere.

Elforsyningsloven

Nr	Barriere	Årsag	Effekt	Principbrud	Ændringsforslag
1	Utidssvarende definitionen af forbrugssted	§5, pkt.16 ved: Punkt, hvorfra der aftages elektricitet til ét samlet matrikelnummer eller til sammenhængende bygninger fordelt på flere matrikelnumre med kun én forbruger af elektricitet	Medfører ofte til krav fra net.selskaber om opdeling af tilslutninger også ved én ejer/elkunde	Forskelsbehandling, som rammer boligforeninger og energifællesskaber	Forbrugssted skal defineres, som Energistyrelsen selv tolker det, nemlig som 'en eller flere matrikler beliggende i nærheden af hinanden'
2	Forsyningsnettets udstrækning er upræcist defineret	§5, pkt.21 ved: 'Transmissions- og distributionsnet, som på offentligt regulerede vilkår har til formål at transportere elektricitet for en ubestemt kreds af elleverandører og elkunder'	Fører til opfattelse af net-monopolet som ubegrænset og legitimerer krav om opdeling af boligforeninger og begrænser størrelsen af fællesskaber	Påfører elkunder ekstra omkostninger	Begrebet 'ubestemt kreds' erstattes af 'de til enhver tid anmeldte elleverandører og elkunder'
3	Partnerliste for energifællesskaber	Boligforeninger er ikke medtaget i listen i §5, pkt.5 over partnere i energifællesskaber	Nogle boligselskaber har for stor omsætning til at være SMV'er	Administrativ hindring og forskelsbehandling	Boligforeninger medtages i listen over partnere
4	Ingen definition elkunders interne net	Mangel, der medfører uklar grænsedragning mellem interne net og det kollektive elnet	Gør grænsedragning mellem elkunders interne net og de kollektive elnet vanskelig	Forskelsbehandling, boligforeninger stilles svagere end virksomheder	Interne net tilføjes listen i §5 med en definition, som reference i lov og bekendtgørelse
5	Forbrugerbeskyttelse ved frit valg af elhandler	§6, der fastslår, at: 'En kunde kan frit vælge elhandelsvirksomhed og elprodukt.' Følges i §6a af husholdningsforbrugere, som eneste specifikke type af kunde	Kræver, at husholdningen bliver kunde og har en måler, der registreres i datahub'en	Praksis i net-selskaberne har været en hindring for retten til at deltage i fællesskaber	Tydeliggørelse af at husholdninger, der indgår i et fællesskab, kan vælge at få egen bimåler registreret og dermed vælge elhandler

De oplyste barrierer afspejler alle, at revisionen af Elforsyningsloven i forbindelse med implementeringen af kravene i EU-direktiverne ikke var konsistent, men primært bestod i tilføjelse af nye bestemmelser. At Elforsyningsloven var opbygget omkring tidligere tiders elforsyningsystem, som bestod af store produktionsenheder, et distributionsnetværk og kunder, der aftog el. Netop den nye rolle, som elkunder har fået som egenproducenter med bl.a. udbredelsen af solceller og varmepumper, blev ikke afspejlet i en ny forståelse af elkunder og en klar indplacering af energifællesskaber som en ny type elkunder. Det har nu – desværre som påpeget i processen op til lovændringerne – vist sig at skabe forskelsbehandlende hindringer og både administrative og økonomiske barrierer, som Danmark er forpligtet til at fjerne.

Et af de centrale punkter er definitionen af elkunders mulighed for at råde over eget internt net jf. pkt. 4 og definitionen af forbrugssteder, der strækker sig over flere matrikler jf. pkt. 1. Bestemmelsen om forbrugsted er som anført i tabellen formuleret uheldigt og det nytter ikke så meget, at Energistyrelsen i deres analyse til Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget fra dec. 2021 peger på, at deres tolkning er anderledes og bredere, da f.eks. net-selskaber ofte har tolket ud fra lovens bogstavelige formulering. Dette og den manglende omtale af boligforeninger som partnere i energifællesskaber har ført til utallige sager med krav om opdelinger og med store ekstra omkostninger for boligforeninger, der ønskede at være egenproducenter. Det har været påpeget i flere henvendelser til KEF-udvalget og ved flere workshops og møder i Energistyrelsen, som alligevel undlod at redegøre for de mange problemer i den nævnte analyse, selvom de ved vedtagelsen af Elforsyningsloven i 2021 blev pålagt at undersøge 'matrikelkravet'. Det understreger den mangelfulde implementering af EU-direktiverne og dermed nødvendigheden i at få fjernet disse barrierer.

Der er i Elforsyningsloven indføjet en bestemmelse om forbrugerbeskyttelse jf. pkt. 5, som indebærer, at en husholdning har ret til selv at vælge elhandler til sin bolig. Denne bestemmelse bliver ofte tolket som et krav om, at denne kunde har ret til at få en tilslutning direkte fra et net-selskab. Det frie valg af elhandler binder altså her elnettets struktur og ejerskab. Det strider mod retten til at organisere sig i et fællesskab, som f.eks. en boligforening eller et bofællesskab, som også kan sikre beboerne en fælles egenproduktion m.m. Sådanne fællesskaber vil typisk have en fælles tilslutning til net-selskabet og distributionsnettet og selv etablere et internt net med bimålere hos det enkelte medlem af fællesskabet. Retten til at organisere sig i fællesskaber kommer her tilsyneladende i modstrid med den individuelle forbrugerbeskyttelse, men det er dog kun tilsyneladende, idet det altid vil være muligt at den enkelte husstand, der ønsker egen elhandler får registreret den bimåler, der er sat op til datahub'en, som derved kan levere den nødvendige information til elhandleren.

VE-støtteloven

Nr.	Barriere	Årsag	Effekt	Principbrud	Ændringsforslag
6	Ingen klar definition af begrebet nærhed	Trods definition af VE-fællesskaber i §5, pkt.11 ingen præcisering	Fører til at VE-fællesskaber skal godkendes som enkeltsager	Administrativ hindring for VE-fællesskaber	Nærhed defineres fx ved største afstand mellem parterne i et VE-fællesskab, der kan fraviges ved ansøgning
7	Mangelfuld definition af partnere, selvom boligforeninger burde være indlysende	Burde indgå i §5, pkt.11 liste over partnere, der indgik i forarbejdet til Elforsyningsloven	Boligforeninger hhv. afdelinger kan let have en samlet omsætning, der overstiger SMV'er	Forskelsbehandling og administrativ hindring for lejere og etageboliger	Boligforeninger skal eksplicit nævnes som partnere i energifællesskaber i §5, pkt.11

8	Grænse for VE-anlægs størrelse i sat til 50kW	Oprindelsen til denne grænse er uklar	Grænsen er meget lav i forhold til både større boligforeninger og energifællesskaber	Grænsen udgør en forskelsbehandling og tvinger til dyre opdelinger af anlæg	Grænsen skal enten helt fjernes eller den skal sættes i relation til forbruget i boligforening hhv. fællesskab
---	---	---------------------------------------	--	---	--

Der er ved ændringen af VE-støtteloven videreført en øvre grænse på 50 kW for, hvornår VE-anlæg skal have tilknyttet en produktionsmåler, som skal være tilsluttet til datahub'en. Denne måler er så grundlaget for, at der blev indført krav om, at solcelleejere skal betale rådighedstarif per kWh el, som elkunden ellers selv forbruger af egenproduceret el uden at belaste elnettet. Dette er endnu et eksempel på en problematisk sammenkobling af lovgivningen med krav om måling og tarifysystemet. Ved anlæg mindre end de 50kW betales i stedet et fast rådighedsgebyr.

Elafgiftsloven

Nr.	Barriere	Årsag	Effekt	Principbrud	Ændringsforslag
9	Metode ved fritagelse for elafgift af eget forbrug af egenproduktion	Ikke ajourført formulering af §2, litra a om fritagelse af egenproduktion af VE-el forbrugt af ejer af anlæg eller dennes lejere	Skat's vejledning dækker almene boliger, men ikke fællesskabers ret til egenproduktion	Forskelsbehandler lejere og etageboliger i forhold til husejere	Ens behandling af alle elkunder ved fritagelse eller nedsat elafgift for forbrug af egenproduktion
10	Kommuner kan ikke få fritagelse for elafgift for egenproduktion	Undtagelse, måske begrundet i den økonomiske regulering af kommunerne	Vanskeliggør kommuners deltagelse i egenproduktion og deltagelse i energifællesskaber	Økonomisk hindring og mindre VE-udbygning	Fritagelse for eller nedsat elafgift for forbrug af egenproduktion
11	Metode ved nedsat elafgift ved brug til elopvarmning	Formulering af §6 rettet mod husejere med bundfradrag, som favoriserer højt elforbrug	Vanskeliggør den ret, som energifællesskaber og boligforeninger har til brug af el	Økonomisk hindring og mindre VE-udbygning	Fx krav om måling af el til varmepumper på samme aftagenummer som forbrug
12	Metode ved refusion af elafgift ved ladning af elbiler	Baseret på selvstændig måling af el benyttet til ladning	Vanskeliggør den ret, som energifællesskaber og boligforeninger har til brug af el	Økonomisk hindring og mindre VE-udbygning	Fx krav om måling af el til ladning af elbiler på samme aftagenummer som forbrug

Hensynet til opkrævning af elafgifter har været en væsentlig, men ofte 'skjult' hindring for implementering af EU direktivernes nye roller tildelt egenproducenter i form af retten til at etablere fællesskaber. Fordi elafgiften på forskellig vis har været afhængig af måling af forbruget af el til forskellige formål: husholdningsbrug, opvarmning og ladning af elbiler, har opkrævningen hhv. refusionen af elafgiften været koblet til net-selskabernes etablering af målepunkter og aftagenumre, som er registreret i Energinet's datahub. I flere tilfælde har det ført til en rigid måde at betragte målepunkter på, ikke mindst fordi datahub'en også kan tilknyttes f.eks. bimålere eller andre målere placeret i en elkundes interne net, hvis der er behov for det. Samtidig har kombinationen af opkrævning og refusion af elafgiften ført til en komplicerede og indbyrdes modstridende løsninger, hvilket tydeligt ses af Elafgiftslovens uhyre komplicerede bestemmelser.

Dertil kommer, at elafgiften er en historisk betinget opkrævning, som i tiltagende omfang vil blive erstattet af andre afgifter, så de ret store barrierer, som kravet om den fortsatte opkrævning af afgiften helt unødvendigt har påført strukturen af det samlede elsystemet og ikke mindst den netaflastning, som boligforeninger, kommuner og energifællesskaber kan bidrage med. En væsentlig årsag hertil er den mangelfulde forståelse af de tekniske muligheder, hvilket har været stærkt forvriddende for implementeringen af EU direktivernes bestemmelser om egenproducenter og deres ret til at danne fællesskaber og i sidste ende for deres muligheder for at bidrage til udbygningen af VE og nedbringelsen af klimabelastningen.

Der er behov for en gentænkning af elafgiften og dens formål, men der er også brug for, at måden at registrere egenproduktion, forbrug og anvendelser til varme og transport foregår på en teknisk hensigtsmæssig måde, så jagten på at sikre skatteprovenu ikke får lov at spolere den nødvendige energiomstilling.

Bekendtgørelsen om energifællesskaber

Nr.	Barriere	Årsag	Effekt	Principbrud	Ændringsforslag
13	Mangler i listen over partnere, der kan indgå i energifællesskaber	Mangel i §3 og §4, som følger af §5, pkt.5 i Elforsyningsloven og §5, pkt.11 i VE-støtteloven	Boligforeninger betragtes som SMV'er og kan udelukkes	Forskelsbehandling af boligforeninger i forhold til energifællesskaber	EksPLICIT omtale af boligforeningers hhv. boligafdelingers ret til at deltage i energifællesskaber i bekendtgørelsen, men helst også i lovene
14	Manglende definition af nærhed	Følger tilsvarende mangel i VE-støtteloven som opfølgning på §5, pkt.11	Begrænser ret til at deltage i energifællesskaber	Administrativ hindring i forhold til partneres ret til at indgå i fællesskaber	Nærhed defineres fx i bekendtgørelsen ved største afstand mellem parterne i et VE-fællesskab, der kan fraviges ved ansøgning
15	Manglende præcisering af ret til VE-el fra kontrolleret tredjepart	EU's VE-støttedirektiv giver denne ret, som dog ikke er implementeret	Adgang til VE fra kontrollerede anlæg begrænses	Administrativ og økonomisk hindring	Retten til af el fra kontrolleret tredjepart medtages evt. i VE-støtteloven, men i hvert fald i Bekendtgørelsen om energifællesskaber
16	Krav om, at deling af el skal ske ved elhandler	Ønske om kontrol med deling via det kollektive elnet	Energifællesskaber pålægges deling via det kollektive elnet	Fordyrende, elhandlere har ikke kompetence eller adgang til tidstro datahåndtering	Energifællesskaber bør støttes i selv at optræde som elhandlere
17	Uklar bestemmelse om net-selskabers pligt til at indgå i samarbejde	Net-selskaberne pålægges i §15 en opgave, de har svært ved at udføre	Net-selskaber afviser opgaven og har ingen retningslinjer	Administrativ hindring, der medføres øgede omkostninger	Præcisering af net-selskabernes pligt til at fremtidssikre tilslutninger evt. med nye tarifmodeller
18	Begrebet 'besparelse' i strider mod princippet om kostægthed	Gør en tilslutning afhængig af tilfældige lokale forhold	Vil som oftest være en væsentlig dyrere løsning	Strider mod krav om omkostningsægthed med begrebet 'kompensation'	Der skal etableres generelle tariffer for boligforeninger og energifællesskaber, ikke enkeltstående aftaler ml. umage parter
19	Benyttelse af det kollektive elnet til deling i energifællesskaber	Ny løsning baseret på princip om 'lokal kollektiv tarifiering'	Muliggør mere fleksibel udnyttelse af eksisterende distributiosnet	En hindring, hvis deling af egenproduktion ikke foregår svarende til et internt net	Løsningen skal tydeliggøre energifællesskaber og boligforeningers brug af det kollektive elnet til deling foregår som på et internt net

Bekendtgørelsen har i den foreliggende udgave ikke ført til afklaring eller løsning af de væsentlige forhold omkring implementeringen af fællesskaber og egenproduktion, der blev udeladt i hhv. Elforsyningsloven og VE-støtteloven. Den har til gengæld tilføjet en række uklarheder, som net-selskaberne stort set ikke har været i stand til at reagere konstruktivt på. Det drejer sig om deres pligt til at imødekomme ønsker fra energifællesskaber, som de i alle kendte sager har afvist at ville forholde sig til med henvisning til de eksisterende bestemmelser, der har været udarbejdet i forlængelse af Tarifmodel 2.0. Heller ikke de åbninger, der er i Tarifmodel 3.0, som endda har været fulgt op af Dansk Energi og Forsyningstilsynet synes at føre til, at energifællesskaber understøttes. Det er en uholdbar situation, som også gør at bekendtgørelsen med de nuværende formuleringer bidrager til at videreføre kendte administrative og økonomiske hindringer.

Det er også tydeligt, at Energistyrelsen selv har svært ved at omsætte bekendtgørelsen og de ret mangelfulde formuleringer. Således har styrelsen i analysen til KEF-udvalget og ved flere andre lejligheder hævdet, at energifællesskaber ikke samtidig kan være egenproducenter, hvilket både strider mod flere bestemmelser i EU-direktiverne og §5, stk.2 i bekendtgørelsen.

Det fremgår af hele lovgivningsprocessen, at især sikringen af en fortsat opkrævning af elafgift og sikringen af det kollektive elnet (bl.a. ved påstanden om, at der ellers vil opstå samfundsøkonomiske tab ved etablering af parallelle net) har ført til den ufuldstændige implementering. En indsats, som tilsyneladende bygger på den fejlagtige antagelse, at energifællesskaber vil begrænse funktionen af det kollektive elnet, men hvor bl.a. den positive effekt af lokal koordinering af produktion og forbrug og en mere effektiv udnyttelse af netop det kollektive elnet er trådt i baggrunden. Disse forhold gør det også helt urealistisk at forvente, at Forsyningstilsynet skal overvåge 'fjernelsen af uberettigede hindringer' jf. Bekendtgørelsens §18.

Net-selskabernes praksis for nettilslutning og tarifiering

Nr.	Barriere	Årsag	Effekt	Principbrud	Ændringsforslag
16	Utidssvarende definition af elkunder i Tarifmodel 2.0	Tarifmodel 2.0 kender kun husholdninger og virksomheder	Forældede tariffer og tilslutningsbestemmelser	Væsentlige administrative og økonomiske hindringer	Fremtidssikret håndtering af tilslutninger af energifællesskaber og boligforeninger samt væsentlig kortere sagsbehandling i Forsyningstilsynet
17	Meget forskellige tolkninger af bestemmelsen om forbrugssted	Både §5, stk.5 om forbrugssted og net-monopolet gør net-selskaber bureaukratiske	Krav om opdeling af tilslutninger og betaling for ydelser, der ikke er relevante	Væsentlige administrative og økonomiske hindringer	Ud over de anførte ændringer af love og bekendtgørelse bør net-selskaber holde op med at modarbejde fællesskaber
18	Afvisning af overdragele/salg af stikledninger og målere til elkunder	Der findes ingen klar hjemmel til denne afvisning	Krav til boligforeninger om nyetablering af målere og stikledninger	Økonomiske hindringer for fællesskaber	Fx i bekendtgørelsen muliggøres overdragelse eller salg af målere og stikledninger til fællesskaber ved etablering af internt net
19	Afvisning af at lette deling af el inden for fællesskaber	Manglende forståelse og accept af §15, stk.1 i bekendtgørelsen	Urimeligt pres på fællesskaber til dårlige løsninger	Økonomiske og administrative hindringer	Revision af bekendtgørelsen og krav til net-selskaber til at opbygge kompetence til at støtte fællesskaber (ikke modarbejde dem)

20	Krav om rådighedstarif fra elkunder med solcelleanlæg	Især solceller menes at give ulige vilkår	Meget forskellige tariffer, nærmest straf	Forskelsbehandling	Burde være kontrolleret af Forsyningstilsynet, skal udfases og evt. erstattes af kapacitetstarif
21	Langstrakt og mangelfuld sagsbehandling ved klager	Forsyningstilsynet varetager ikke opgaven	Klageadgangen er værdiløs	Forskelsbehandling og svigt i tilsyn	Kritisk gennemgang af den valgte model og de krav, der stilles til sagsbehandlingstider
22	Indførelse af Tarifmodel 3.0	Er nu godkendt af Forsyningstilsynet	Åbner for kapacitetstarif og nye fællesskaber som elkunder	Burde have været mere ajour med faktisk lovgivning	Forventning om meget hurtig ajourføring af tarifmodeller for fællesskaber, som ikke kan vente i flere år
23	Tilføjelse af 'lokal kollektiv tarifiering'	Er i meget kort form med i PtX aftalen	Vil kun have positiv effekt, hvis bl.a. deling sker som på interne net	Eller vil det blive ny administrativ hindring	Indførelsen kræver præciseringer som nævnt under Elforsyningsloven og Bekendtgørelsen ovenfor

Net-selskaberne i den daglige praksis som det danske elsystems front-linje over for elkunderne. Det er deres tilslutningsbestemmelser og tariffer, der er afgørende for elkundernes benyttelse af det kollektive elnet. Det sker i samspil med det statslige selskab Energinet, som varetager de overordnede transmissionsnet, mens net-selskaberne varetager distributionsnettet. Langt størsteparten af elkunderne er tilsluttet distributionsnettet.

Som følge af, at net-selskaberne gennem Elforsyningsloven får tildelt et monopol på at drive det danske kollektive elnet inden for de koncessionsområder, som net-selskaberne får tildelt, er der skabt en parallel og uafhængig statslig instans, Forsyningstilsynet, der skal varetage forbrugerbeskyttelsen omkring fastlæggelsen af tariffer og nettilslutninger.

De barrierer, der her er peget på, udspringer af et ofte ikke specielt klart samspil mellem bestemmelser i Elforsyningsloven og net-selskabernes praksis og bestemmelser, som er godkendt af Forsyningstilsynet også selv om de ikke er fuldt dækkende for den eksisterende lovgivning. Der er f.eks. aktuelt et efterslæb, hvor tilslutningsbestemmelser og tariffer ikke svarer til det aktuelle lovgrundlag.

Selvom de her påpegede barrierer gentagne gange har været forelagt for Energistyrelsen og for Folketingets Klima-, Energi- og Forsyningsudvalg, har det ikke resulteret i en afklaring af retstilstanden. Forsyningstilsynet henviser typisk til, at så må sagerne bringes op i Energiklagenævnet. Senest har Energistyrelsen i den analyse, der blev fremlagt

De foreliggende tilslutningsbestemmelser og den aktuelle Tarifmodel 2.0 tager ikke højde for energifællesskaber og der er heller ikke i de kommende Tarifmodel 3.0 taget højde for denne nye form for elkunde, men der er i denne model indarbejdet muligheden for at indføre en kapacitetstarif, hvor elkunden betaler for det maksimale træk, vedkommende ønsker adgang til i stedet for alene at betale for det løbende forbrug af kWh. Det er ved godkendelsen af denne tarifmodel også tilkendegivet, at den skal åbne mulighed for tilslutning af nye elkunder i form af boligforeninger og energifællesskaber. Energifællesskaber er i Elforsyningsloven beskrevet i generelle bestemmelser samt i en opfølgende bekendtgørelse fra 2021 om energifællesskaber, som kræver at netselskaber skal samarbejde med disse nye fællesskaber og sikre, at de får rimelige vilkår.

Mens der i dag er detaljerede regler for tilslutning af husholdninger og virksomheder, er der altså ingen konkrete retningslinjer for energifællesskaber. Der eksisterer også en uklar praksis på området, idet Energistyrelsen har fastslået, at de mener, at et forbrugssted kan omfatte en eller flere matrikler i nærheden af

hinanden, mens nogen netselskaber henholder sig til formuleringen i Elforsyningsloven, der taler om en matrikel eller bygninger, der går på tværs af flere matrikler. Dette er afgørende for, om det samlede energifællesskab kan få en fælles tilslutning med en hovedmåler, eller kan kræves opdelt på flere tilsluttede forbrugssteder med hver deres hovedmåler. Bag ved en hovedmåler vil der være tale om et internt net, hvor de enkelte forbrugende eller producerende enheder vil være tilsluttet med en bilmåler.

I denne sammenhæng har vi drøftet en model for tarifiering af disse fællesskaber, som bygger på en kombination af en kapacitetstarif og en kWh-tarif for at støtte energifællesskaber i at nedsætte belastningen af det kollektive elnet ved at styre produktion og forbrug. Denne tarifmodel findes endnu ikke, men er en meget sandsynlig del af en fremtidig løsning.

Rådighedstariffen er i dag i sig selv helt ude af proportioner og følger ikke den godkendte model, bl.a. da de kan være større end den almindelige nettarif.

Andre love, bekendtgørelse og forhold, der skaber barrierer

Nr.	Barriere	Årsag	Effekt	Principbrud	Ændringsforslag
24	Sideaktivetsbekendtgørelsen for almene boliger halter bagefter	Mangelfuld opdatering giver uklarhed	Uklarhed ved deltagelse i fællesskaber og for størrelsen af anlæg	Administrativ og økonomisk hindring for almene boliger	Opdatering med almene boligforeningers og afdelingers ret til at deltage i energifællesskaber og fjernelse af størrelsesbegrænsning på solcelleanlæg
25	Tinglysningsloven definerer solceller som bygningsdel frem for løsøre				
26	Danske bankers og kreditinstitutioners betingelser om ejerform og matrikulering	Ønske om privat ejerskab fremfor fælles ejerskab	Krav om matrikulering og udstykning i stedet for andels-eje øger omkostninger og skader fællesskaber	Forskelsbehandler ejerformer og begrænser energifællesskaber	Krav til kreditinstitutioner om at genetablere finansiering til andelsbaserede ejerformer og større fokus på betalingsevne frem for handelsværdi

Mens det vil være relativt enkelt at få ajourført Sideaktivetsbekendtgørelsen, hvilket burde være sket for flere år siden, så viser de to sidste barrierer, at opbygningen af lovgivningen omkring energisystemet i Danmark har været bundet op på bl.a. matrikler, udstykninger, tinglysninger og ejerformer som i høj grad har tjent helt andre formål end at sikre en hensigtsmæssig energiinfrastruktur.